

МОТИВИ

на

Светлозар Георгиев Рачев

съдия в Административен съд – Габрово

за кандидатурата ми за избран член

на Висшия съдебен съвет

УВАЖАЕМИ КОЛЕГИ,

Във връзка с издигане на кандидатурата ми за избран член на Висшия съдебен съвет, излагам своите мотиви, да участвам в избора на членове на този орган.

Започнах юридическия си стаж през юни 1990г. като адвокат в Адвокатска колегия – Габрово. Ангажиран бях с дела от гражданската, административната и наказателната области на правото. Адвокатската ми практика ме срещна с много и различни съдби и ме научи да изслушвам внимателно човека срещу мен, да вниквам в поставените проблеми и да полагам всичките си усилия за успешното им решаване.

След седемнадесетгодишна адвокатска практика и издържан конкурс, на 03.01.2007г. встъпих в длъжност като Председател на Административен съд – Габрово. Изпитанието пред което бях изправен - да бъде създадена структура, имайки в ръцете единствено заповед за назначаване и печат, беше огромно. Съдът нямаше сграда, нито съдебни служители. С подкрепата на колегите си, изградих съда в материален и личностен аспект. След много усилия и с изключително нисък бюджет /ремонтът на сградата възлезе на сумата 218 076 лева/ Административен съд – Габрово беше първият от системата на административните съдилища, който започна да правораздава в нова сграда.

Бях председател на Административен съд Габрово до 28.03.2017г., от която дата съм съдия в същия съд. През десетте години, в които ръководих съда, срещях обичта, одобрението и признателността на колегите и на съдебните служители. В края на втория ми мандат бях награден от Висш съдебен съвет с личен почетен знак - втора степен -

сребърен за безупречно и високо професионално изпълнение на служебните задължения. Приемам този знак, като израз на уважение към труда ми. Тази оценка допълнително ме стимулира да работя за респект към всеки български магистрат.

Работата ми бе забелязана и оценена и от колегите ми от останалите съдилища, които ме номинираха да участвам в настоящата надпревара.

Богатият ми и разностранен юридически и житейски опит, както и натрупаните умения като административен ръководител ми дават увереност, че ако бъда избран за член на Висшия съдебен съвет, бих могъл да бъда полезен както за работата на съвета, така и за отстояване на интересите и независимостта на всички съдии, прокурори и следователи в Република България.

С почит:

/Светлозар Рачев/

КОНЦЕПЦИЯ

на

Светлозар Георгиев Рачев

за работа като член

на Висшия съдебен съвет

Настоящата концепция определя общата визия за приоритетните цели и области, върху които намирам че е необходимо да съсредоточи дейността си новия състав на Висшия съдебен съвет. Изготвяйки концепцията съм с ясното съзнание, че Висшия съдебен съвет е колективен орган и съображенията които се излагат в концепцията на всеки от кандидатите, са неговите индивидуални виждания за работата и развитието на Съвета. Би било добре ако бъдещите му членове успеят да се обединят около добрите идеи в концепциите на избраните членове, които идеи да бъдат облечени в съответстващите им решения на колективния орган. За да бъдат резултатни действията на Съвета, като основа следва да бъдат използвани изградените до настоящия момент добри практики, да бъдат доразвити и надградени работещите механизми, като се положат усилия за въвеждане на нови инструменти за ефективно администриране на съдебната власт. Предприемането на новите стъпки следва да бъде предшествано от извършване на мониторинг и задълбочен анализ върху ключовите сфери, в които е необходимо да бъдат предприети конкретни решения.

Основните насоки, в които намирам, че е необходимо да бъдат предприети конкретни действия са:

- повишаване доверието в съдебната система и във Висшия съдебен съвет;
- утвърждаване независимостта на съдебната власт;
- осигуряване финансова обезпеченост на съдебната власт и удовлетвореност за съдиите, прокурорите и следователите;
- установяване единство и последователност в действията на Висшия съдебен съвет;
- снижаване разликите в натовареността на органите на съдебната власт;

Висшият съдебен съвет е конституционно създаден, специфичен колективен административен орган на съдебната власт, чиято основна цел е да осигурява независимостта ѝ. По Конституция той е създаден, за да осъществява кадровата политика в самостоятелната съдебна власт. Висшият съдебен съвет е специфичен съдебен орган с точно определени административни и организационни правомощия, от които става ясно, че не е правосъден, а висш административен орган. (Решение № 10 от 2011г. на Конституционния съд). Членовете на съвета, макар и да не изпълняват дейност по правоприлагане, осъществяват функции, които

обуславят функционирането на съдебната система, на практика членовете на съвета решават професионалното развитие и човешките съдби на всички действащи магистрати. Недостатъците в тази област могат да бъдат преодоляни само чрез въвеждането на ясни правила за администриране, стриктното спазване на които гарантира прозрачност, предвидимост и отчетност в дейността на кадровия орган на системата. Възложените на Висшия съдебен съвет основни дейности и правомощия са кадровата дейност (назначаване, повишаване, преместване и освобождаване от длъжност на съдиите, прокурорите и следователите); дисциплинарни правомощия (налагане на дисциплинарни наказания понижаване и освобождаване от длъжност на съдиите, прокурорите и следователите); организиране на квалификацията на съдиите, прокурорите и следователите; приемане на проекта на бюджет на съдебната власт; изслушване и приемане на годишните доклади по чл. 84, т. 16 от Конституцията. Визираните сфери на дейност могат да бъдат определени като приоритетни, тъй като целят гарантиране на независимостта, утвърждаването на върховенството на закона и на европейските стандарти в правораздаването и международноправното сътрудничество, повишаване правоприлагащия капацитет на съдебната система.

Съдебната система е един от трите стълба, на които се крепи държавата. По своя конституционен замисъл Висшият съдебен съвет е висш административен и кадрови орган, който организира работата и определя състава на съдебната власт. Той осъществява общо управление на дейността ѝ, без да засяга независимостта на съдебните, прокурорските и следствените органи. Висшият съдебен съвет е създаден, за да осъществява самостоятелно кадровата политика в съдебната власт. Неговите административни и организационни правомощия са точно определени в Конституцията и в приетия въз основа на нея Закон за съдебната власт. Висшият съдебен съвет е орган с административни функции, той по Конституция няма управленски или ръководни правомощия по отношение на съдиите, прокурорите и следователите, които са независими при изпълнение на функциите си. (Решение № 9 от 2014г. на Конституционния съд).

Висшият съдебен съвет, като орган представляващ и управляващ съдебната власт, осъществяващ координацията на съдебната система и осигуряващ нейната независимост, непрекъснато е в центъра на общественото внимание. Проблемите на съдебната власт и необходимостта от нейното реформиране са водещ приоритет според резултатите от множеството социологически проучвания. Фактът, разглеждан обикновено през призмата на недоверието, е ясна индикация за необходимостта от реформи. Адекватното информироване на обществото и изграждането на политически консенсус около ясна и дългосрочна програма за реформа, биха гарантирали широка обществена подкрепа и повишаване на

общественото доверие. Цел на реформирането на съдебната власт е въз основа на вътрешното демократично съзряване на гражданското общество и професионалната общност, да бъдат постигнати гаранции за независимост на съдебната власт и в частност на нейните отделни органи, да бъде осигурено добро и ефективно управление на органите на съдебната власт, да се разгърне и използва пълноценно потенциала на човешкия ресурс на съдебната власт, като се повиши мотивацията, компетентността и социалната отговорност на магистратите и съдебните служители, реализация на необходимите институционални и нормативни реформи, осигуряване на справедлив процес и ефективна защита на правата на отделните граждани.

Общото разбиране за съдебната реформа е, че тя е по-скоро резултат на външен натиск, извършван в следствие на оценките и препоръките на международните организации, зависим от динамичните политически отношения, но не и като резултат от постигнато съгласие в рамките на самата съдебна власт за необходимите промени. В повечето случаи се приема, че необходимостта от реформиране няма връзка с идентифицирани проблеми на съдебната власт, а говоренето за реформата и отправянето на критики към съдебната власт в контекста на представата за необходимост от реформа, не се приема като публично усилие за преодоляване на проблемите, а като натиск, който се опитва да повлияе върху правораздаването. Обществените нагласи по отношение на съдебната реформа и конкретните действия на отделни магистрати или политически личности намаляват доверието в съдебната система и влияят негативно върху престижа на съдебната власт.

Липсата на модели за ефективен диалог между органите на съдебната власт и различните общности засилва недоверието в съдебната система. Един от постоянните фактори за това е неразбирането и ниската правна култура на част от гражданите. Пропуските в образователната система, ведно с липсата на достъпност и яснота на използвания от магистратите език също пораждат недоверие в системата. Липсата на ясно дефинирана и провеждана единна политика на прозрачност и достъпност на информацията от всички органи на съдебна власт обърква обществото и създава отрицателни нагласи към правораздавателния процес.

Необходимо е стартирането на широк диалог. Висшият съдебен съвет трябва да престане да оставя впечатлението сред широката общественост, че е капсулиран орган на неразбрано съсловие с претенции за елитарност. Материята на съдебната власт е сложна, което е предпоставка тя да бъде трудно достъпна до хората. Членовете на съвета трябва да положат целенасочени усилия да преведат на нормален език в какво всъщност се състоят нещата – от най-простите до най-сложните. Това трябва да е една от ролите на ВСС като орган на съдебната власт. Именно членовете на съвета, които осъществяват кадровата политика в

съдебната власт, трябва да се превърнат в легитимни говорители на същата тази власт и да са готови да посрещнат въпросите на обществото от името на своите колеги, които се сблъскват с тях в ежедневната си работа.

Изграждането на доверие в съдебната система трябва да се приема като непрекъснат процес, в резултат на който възстановяването на общественото доверие в съдебната власт се осъществява паралелно с повишаване мотивацията на съдиите, прокурорите и следователите, като за целта се налага предприемане на конкретни мерки за прозрачност в дейността на всеки орган на съдебна власт. Повишаването на мотивацията на магистратите и изграждането на самочувствие и сигурност вътре в системата, се гарантират при изграждането на усещане за независимостта на съда. Независимостта, в конкретния смисъл, не следва да бъде приемана единствено, като абстрактен принцип, а да бъде постигана в резултат на предприемането на редица конкретни действия. Първостепенен приоритет в тази сфера следва да бъде инвестиране в развитието на квалификацията и мотивацията на магистратите, тъй като целените резултати могат да бъдат използвани като потенциална двигателна сила за необходимата вътрешна трансформация на системата. На второ място внимание следва да се обърне върху ангажирането на магистратите с конкретни проблеми и проекти в органите на съдебна власт, в които работят. Участието в различни професионални дебати и във вземането на конкретни решения оформя автентична вътрешно-професионална ангажираност, практически дефинира независимостта на съдията, прокурора или следователя, формира консенсуси за необходимите промени.

Ниските стойности на обществено доверие и постоянното наблюдение върху дейността и организацията на органите на съдебна власт, се дължи в определена степен и на публичните подозрения за наличието на корупционни практики. „Корупцията в съдебната система“ е особено чувствителна тема за обществото, тъй като именно институциите на съдебната власт са призвани да оказват съпротива на корупцията в останалите обществени сектори. В редица случаи не може да се говори за индивидуални икономически мотивирани корупционни актове, а за различни външни форми на политическо влияние и натиск, икономически натиск, различни форми на административен натиск, включващ злоупотреба с контролни, регулаторни и дисциплинарни правомощия, конфликт на интереси, в контекста на семейни и различни обществени обвързаности, заплахи от различни форми. Създаването и непрекъснатото прилагане на гъвкава система от антикорупционни мерки, които да ограничават възможността за възникване на корупционни практики, гарантира интегриран подход за превенция на корупцията в съдебната система. Въведените и ефективно работещи към настоящия момент антикорупционни мерки във времето следва да бъдат наблюдавани и надграждани в съответствие с развитието на съответните обществени

отношения. Непрекъснатото разширяване на публичността в работата на Висшия съдебен съвет и органите на съдебната власт също играе съществена роля в превенцията срещу корупцията.

Стремешът към повишаването на доверието в съдебната система и задоволяване на общественото мнение, в никакъв случай не бива да бъде за сметка на ограничаване независимостта на съдебната власт. Независимостта в този смисъл може да бъде разглеждана в два аспекта, от една страна като институционална независимост - на съдилищата, а от друга – като индивидуална независимост на съдиите. Двете понятия не могат да се отъждествяват. Правните гаранции за институционалната и за индивидуалната независимост, трябва да бъдат в съществен баланс с обществения интерес за възможността на съдилищата и съдиите да изпълняват своята задача, като вземат решенията си безпристрастно в съответствие с действащия правен ред и при пълно спазване на правата, които се признават на участниците в съдебните производства.

Конституционните принципи за независимостта на съдилищата и съдиите не могат да бъдат функционално отделени, тъй като независимостта на съдебната власт трябва да се счита за основна предпоставка за независимостта на самите съдии. Независимият съд, обратно, не може да съществува без независими съдии. В този контекст съдийската независимост може да се определи, като основна черта на съдебната власт. Съответно, основна характеристика на независимия съд е възможността да основава мотивираните си решения върху собственото си свободно убеждение за фактите и закона, да действа без външната намеса и влияние на изпълнителната власт, законодателната власт, от различни средства за масово осведомяване, от определени кръгове в самата съдебна система или извън нея.

За да бъде истински независима и устойчива срещу нелегитимно влияние, съдебната власт трябва да съществува, като професионална, етична и отговорна институция. С цел ограничаване на възможни съмнения в почтеността на съдебната система, личното поведение на всеки магистрат, в и извън пряката му дейност, трябва да е образец за професионализъм, стриктност при изпълнение на служебните задължения и моралност. Авторитетът на съдебната власт се изгражда и утвърждава с настойчиви, последователни и продължителни усилия, като при този процес трябва да се предотвратяват и незабавно да бъдат санкционирани всички случаи на уронване на престижа ѝ. Общественото доверие към правосъдната система може да се изгради в положителен аспект само посредством предприемане на реални действия на ефективна борба с непрофесионалното, неморалното, корупционно поведение.

Съществуването на независими и безпристрастни съдилища е гаранция за съществуването на правова държава. Основна задача на Висшия съдебен съвет е да гарантира независимостта на съдебната

система, в цялост, както и независимостта на отделните съдии. При осъществяването на ръководната и административната си роля по отношение на съдебната власт, Висшият съдебен съвет трябва да гарантира автономността на съдебната власт, която автономност осигурява възможността магистратите да упражняват своите функции без неправомерен натиск под каквато и да е форма. Съветът трябва да има ясна и категорична позиция при всяка форма на внушение или на пряк или индиректен натиск от другите власти, или вътре в системата върху отделни съдии, както и общо върху съдилищата. В дейността си магистратите трябва да бъдат сигурни и спокойни, че Висшия съдебен съвет при всички случаи защитава техните интереси. Съветът трябва да създаде и спазва трайна политика в поведението, си да отговаря на всеки призив или сигнал от отделни съдии, прокурори и следователи или професионални организации в случай на оказан натиск или заплахата за независимостта.

Важен аспект от независимостта на съдебната власт е нейната финансова обезпеченост. Висшият съдебен съвет следва да бъде непоклатим в отстояването и осигуряването на необходимия бюджет на съдебната власт като цяло, а така също и на всеки отделен орган. Осигуряването на финансова свобода е необходима предпоставка за прилагане на практика, на прокламирания от Монтескьо, принцип за разделение на властите във всяка демократична държава.

Като външен натиск върху системата и ограничаване на независимостта могат да бъдат приети възможностите при приемане бюджета на съдебната власт да бъде нарушаван Закона за съдебната власт и утвърдения с него начин на формиране на възнагражденията на магистратите. Подобно поведение е сериозен повод за създаване на напрежение между съдебната и изпълнителната власт.

Все в тази връзка е необходимо да бъде гарантирано своевременното актуализиране на възнагражденията на всички магистрати. По този начин у всеки съдия, прокурор и следовател би се поддържало чувство на стабилност при упражняване на професията. Съгласно чл. 218, ал.1 Закона за съдебната власт председателите на Върховния касационен съд и на Върховния административен съд, главният прокурор и директорът на Националната следствена служба получават основно месечно възнаграждение, равно на 90 на сто от възнаграждението на председателя на Конституционния съд, според ал. 2 основното месечно възнаграждение за най-ниската съдийска, прокурорска и следователска длъжност се определя в размер на удвоената средномесечна заплата на заетите лица в бюджетната сфера, съгласно данните на Националния статистически институт, а ал. 3 на същата норма, предвижда че възнагражденията за останалите длъжности в органите на съдебната власт се определят от Висшия съдебен съвет.

Висшия съдебен съвет е органът, чиято отговорност е да изпълни задължението, възложено му от посочения текст на чл. 218 ЗСВ. Недопустимо е органът, който управлява съдебната власт, да проявява правна безотговорност, като целенасочено не изпълнява нормата на закона. Ако Съветът на реагира своевременно, най-високите заплати "се откъсват" нагоре, а най-ниските се доближават към тези, посочени в ал.3. По този начин се засягат пряко интересите на всички съдии, прокурори и следователи. За да бъде избегнато описаното несъответствие е необходимо при всяко увеличение на най-високата и най-ниската магистратска заплата, възнагражденията по ал.3 на чл. 218 от ЗСВ да бъдат актуализирани със средноаритметичния коефициент на изменението на възнагражденията по ал.1 и ал.2. В противен случай би се създал необичаен прецедент, призивият да защитава независимостта на съдебната власт Висшия съдебен съвет, сам да уврежда финансовата независимост на системата и удовлетвореността вътре в самата нея.

Общественото доверие към съдебната власт се определя от характера и стила на медийното отразяване. В доста случаи не може да се говори за обективно становище, а за изразяване на неточна или изкривена представа за дейността на съдебната система, наложена от медиите. В резултат, медиите в стремежа си да бъдат коректив на съдебната власт, формират негативно отношение в обществото, което нерядко води до накърняване независимостта и авторитета на съдебната система. Медиите, могат и трябва да бъдат не опоненти, а партньори в диалога за реформиращата се съдебна система, като следва да играят ролята на посредник за положителната промяна в посоката на общественото доверие. Комуникацията между обществото и правосъдието може да съществува единствено с партньорството на свободните медии за да бъде изграден публичен образ на Висшия съдебен съвет и съдебната власт като цяло без съществуващите към момента комуникационни дефицити.

От Висшия съдебен съвет следва да се очаква незабавна и твърда реакция срещу всяко посегателство срещу авторитета на всеки един орган от съдебната система и на съдебната власт като цяло. Недопустимо е политици, посланици и страни по дела да дават съвети, указания как трябва да постъпи съда, да коментират съдебни актове и това да остава без отговор. Във всеки случай на подобна недопустима намеса е необходима светкавична реакция от страна на Съвета, разбира се след нужната проверка, и изразяване на непоколебима позиция в защита на независимия български съдия, прокурор и следовател.

Необходима е предвидимост в дисциплинарната практика на Висшия съдебен съвет. Липсата на единна практика (например налагането на различни по вид наказания за едно и също дисциплинарно нарушение) буди неразбиране и недоумение за причините за това, както сред наказаните, така и сред обществото и е крайно лоша атестация за работата

на съвета. Висшият съдебен съвет следва да намери силата и увереността да поощрява всеки български магистрат при наличие на основанията за това.

Ефективното управление на системата следва да се базира на анализ и оценка на извършените промени, като се заложи въвеждане на професионално управление на магистратите, като се отчитат специфичните им функции. Целта на изграждането на система от мерки, с които се въвличат магистратите в администрирането на структурите на съдебната власт, е да се осигури професионална легитимност и вътрешно съсловна демократичност при вземането на решения и да се ограничи възможността за осъществяване на административен натиск. Този подход засилва отговорността на магистратите към състоянието на съдебната власт, както и използва потенциала им за стимулиране на промяна в професионален и институционален аспект. Въвличането на магистратите в управлението на системата засилва мотивацията им, а от там и сигурността им в действията на ръководния орган.

Въвеждането на постоянния механизъм за измерване на натовареността на магистратите не може да се приеме за достатъчно решение на проблема с неравномерната натовареност на органите на съдебната власт. От изявленията на действащия състав на Висшия съдебен съвет, може да се направи извод, че правилното измерване на натовареността на органите на съдебната власт и на всеки съдия, прокурор и следовател според сложността, а не според броя дела, може да се използва като основа за преосмисляне на правилата за подсъдността на делата. Решаването на проблема с неравномерната натовареност не се крие в разкриването на нови щатни бройки или размястване на съществуващите такива, нито в закриването на съществуващи съдилища и прокуратури. При промяна на предвидената *de lege lata* подсъдност, би се стигнало до значително свиване на разликите в натовареността на отделните органи на съдебна власт. Немалък потенциал се крие и във фигурата на съдебния помощник. След прецизен анализ и изчерпване на възможностите за намаляване на натовареността, следва по-натоварените органи на съдебна власт да бъдат подпомогнати чрез разкриване на бройки за съдебни помощници.

Изключително важно е Висшият съдебен съвет да бъде наистина еталон, както за професионалното съсловие, така и пример за обществото. Членовете на Съвета не следва да допускат поведение, което да води до оценки като тази изразена в един от последните доклади, отразяващи състоянието на съдебната система: „антагонизъм, напрежение и отсъствие на конструктивен дух сред членовете на ВСС, които блокират работата на съвета“. Повишаването на отговорността към органите на съдебната власт, от страна на Висшия съдебен съвет, би създавало усещането за ангажираност към човека с тога, защита на действията му и сигурност в

отстояването на интересите му. От единството и последователността в дейността на Съвета зависи подобряването на публичния облик на цялата съдебна система. Те способстват подобряването на условията за вътрешна комуникация в рамките на системата. Целта е действията на Висшия съдебен съвет да изградят във всеки съдия, прокурор и следовател съзнанието за принадлежност към съдебната система, вяра в компетентността на решенията на ръководния орган и сигурност в правотата им.

Изготвил концепцията:

Светлозар Рачев/